

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Telefaks: 73 19 91 01

Rapport etter systemrevisjon av Trondheim Renholdsverk AS

Dato for revisjon: 31.1-2.2.2012

Rapport nr: 2012.001.R.FMST

Navn: Trondheim Renholdsverk AS	Bedriftsnummer: 988586722 (Retura TRV AS) 989064452 (Renholdsverket AS)
Adresse: Tempeveien 25, 7004 Trondheim	Besøksadresse: Hegstadmoen
Telefon:	Anleggsnr: Sorteringsanlegg Retura TRV AS - 1601.0243 Gjenvinningsstasjon Renholdsverket AS - 1601.0243.06
Kommune:Trondheim	Tidsrom for revisjonen: 31.1.- 2.2.2012

Kontaktperson:

Fra virksomheten: Grunde Birkeland Rian Marit Cecilie Samset Elvebakk	Fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag: Gunhild Flaamo – Revisjonsleder Tore Haugen - revisor
---	---

Rapportens innhold

Denne rapporten beskriver de avvik og anmerkninger relatert til forurensningsloven med forskrifter og selskapets tillatelser, som ble avdekket innen de områdene som er kontrollert, dvs. selskapets internkontrollsystem og utvalgte avfallsanlegg.

Hovedkonklusjon

Under revisjonen ble det påvist følgende avvik fra forskrifter og tillatelser:

Avvik 1: Bedriftenes kartlegging av risikoforhold er mangelfull på enkelte områder innen ytre miljø (utslipp og forurensning)

Avvik 2: Det er ikke innsendt rapporter årlig for Retura TRV AS og Renholdsverket AS

Avvik 3: Avfall som mellomlagres i påvente av videre behandling tilføres regnvann og overflatevann og bidrar til utslipp av forurenset sigevann til grunn

Det ble også registrert 4 anmerkninger.

Dato:

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Marit Lorvik
ass. miljøverndirektør

Gunhild Flaamo
Seniorrådgiver

Innhold

- 1 *Innledning***
- 2 *Dokumentgrunnlag***
- 3 *Omfang***
- 4 *Avvik***
- 5 *Anmerkninger***
- 6 *Gjennomføring***
- 7 *Konklusjon/oppsummering***
- 8 *Andre forhold***
- 9 *Deltakere***

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon hos Trondheim Renholdsverk AS.

Systemrevisjon er en systematisk granskning av virksomheten for å fastslå om internkontrollaktiviteter og tilhørende resultater stemmer overens med det som er planlagt. En systemrevisjon vil vanligvis omfatte en gjennomgang av virksomhetens HMS-dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Verifikasjon er bekreftelse ved å undersøke og fremskaffe objektivt bevis på at spesifiserte krav er oppfylt.

Systemrevisjoner inngår som en del av Fylkesmannens arbeid med å håndheve gjeldende krav med hensyn til beskyttelse av det ytre miljø. Kontrollen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Hensikten med kontrollen var å fastslå om selskapets internkontroll er effektiv med hensyn til og nå fastsatte miljømål, om den tilfredsstiller kravene i internkontrollforskriften, hvorvidt forhold som er beskrevet i systemet stemmer overens med praksis i selskapet (kart og terreng) og å påse at krav fastsatt i forurensningsloven med tilhørende forskrifter og vilkår i gitte tillatelser overholdes av selskapet.

Kontrollen ble gjennomført ved granskning av dokumenter, ved intervjuer av relevante personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Rapporten omhandler eventuelle avvik og anmerkninger som er avdekket under kontrollen.

Avvik er overtredelse av krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Anmerkning er forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhet, men som ikke omfattes av definisjonen på avvik.

2. Dokumentgrunnlag

Følgende dokumenter dannet grunnlaget for kontrollen:

- *Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)*
- *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*
- *Fornytt tillatelse av 8.5.2008 til drift av gjenvinningsstasjon – Renholdsverket AS*
- *Tillatelse av 24.11.2008 til etablering og drift av anlegg for sortering av bunnaske på Hegstadmoen*
- *Tillatelse av 13.5.2008 til omlasting, sortering og mellomlagring av avfall – Retura Trondheim Renholdsverk AS*

Fylkesmannen hadde elektronisk tilgang til virksomhetene EQS-system (HMS-system) før gjennomføringen av systemrevisjonen.

3. Omfang

Systemrevisjonen av Trondheim Renholdsverks internkontroll, omfattet oppfølgingen av krav fastsatt i medhold av forurensningsloven med tilhørende forskrifter og selskapets tillatelser til drift av avfallsanleggene. Revisjonen er basert på gransking av dokumenter og opplysninger som har kommet fram under 11 intervjuer. Det er også gjennomført befaring ved anlegget på Hegstadmoen.

Fylkesmannen har ikke vurdert andre forhold ved selskapets virksomhet.

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under revisjonen. Revisjonsrapporten sendes til konsernet, det er spesifisert der avviket/anmerkningen kun gjelder et av datterselskapene.

Avvik 1 Bedriftenes kartlegging av risikoforhold er mangelfull på enkelte områder innen ytre miljø (utslipp og forurensning)

Avvik fra Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeide i virksomheter (internkontrollforskriften), pkt. 6

Kommentar:

I hht. internkontrollforskriften skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Virksomheten har innen område ytre miljø hovedsakelig definert et forhold (kjemikalieutslipp) som kan utgjøre en risiko for ytre miljø. Det var også noe uklart hva som var dekket av dette forholdet. Fylkesmannen mener at manglende utsortering av farlig avfall ved anlegget også utgjør en risiko og bør behandles i risikovurderingen, jf. også funn 2.

I tillegg bør/må også sigevann fra mellomlagring av bunnaske, forurenset jord og avfall med i risikovurderingen (Retura).

Hensikten med en risikovurdering er bl.a. å lage en plan og gjennomføre tiltak for å redusere risikoen for de områder som bedriften mener innebærer en uakseptabel risiko. Vi kan ikke se at risikokartleggingen er fulgt opp med skriftlige tiltaksplaner.

Avvik 2: Det er ikke innsendt rapporter årlig fra Retura TRV AS og Renholdsverket AS**Avvik fra:****Fornytt tillatelse til drift av gjenvinningsstasjon – Renholdsverket AS (vilkår 6)****Tillatelse til omlasting, sortering og mellomlagring av avfall - Retura TRV AS (vilkår 6.2)****Tillatelse til etablering og drift av anlegg for sortering av bunnaske på Hegstadmoen (vilkår 6)****Kommentar:**

Det er et krav i alle disse tillatelsene at det innen 1. mars hvert år skal sendes årsrapport til Fylkesmannen som i hovedsak skal inneholde;

- Mottatte mengder av ulike typer avfall
- Håndtering av avfallet
- Eventuelle klager fra naboer eller andre over forhold på anlegget
- Redegjørelse om eventuell avvik fra tillatelsen

Vi viser til den enkelte tillatelse for detaljert oversikt.

Avviket nedenfor gjelder kun Retura TRV AS

Avvik 3: Avfall som mellomlagres i påvente av videre behandling tilføres regnvann og overflatevann og bidrar til utslipp av forurenset sigevann til grunn**Avvik fra Tillatelse til omlasting, sortering og mellomlagring av avfall – Retura TRV AS (vilkår 4.2)****Kommentar:**

Jf. tillatelsen skal mellomlagringen og behandlingen av avfallet skje på en slik måte at det ikke tilføres overflatevann og regnvann og ingen type behandling av avfall på deponiet skal tilføre deponiet forurensning.

Det mellomlagres ulike fraksjoner avfall (forurensete jordmasser, bunnaske og fett) ved anlegget (mottak av oljeforurensa masse er det gitt avvik på i rapport av 30.9.2011 til Retura TRV). Avfallet er ikke tildekket og tilføres da overflatevann og regnvann. Mellomlagringen skjer heller ikke på tette dekker med mulig oppsamling av sigevann.

Det ble redegjort for at fett fra fettutskillere i hovedsak avvannes på Renholdsverket AS sitt anlegg på Tempe, før det kjøres til Hegstadmoen for mellomlagring og innblanding i annet restavfall til forbrenning. I tillegg til dette kjøres det noe uavvannet fett direkte inn til lagunen på deponiet for avvanning. Avvanning av fett i deponiet er ikke i tråd med tillatelsen til drift av deponiet som er gitt Trondheim kommune.

5. Anmerkninger

Anmerkning 1: Arbeidet med å fastsette mål for å redusere påvirkning på ytre miljø kan gjøres bedre

Kommentar:

Jf. internkontrollforskriften § 5.2 punkt 4 skal det foreligge mål for en akseptabel helse-, miljø- og sikkerhetstilstand i virksomheten. Virksomheten har også en plikt til å se at HMS-arbeidet fungerer i den hensikt å nå de oppsatte mål. Det skal altså jobbes aktivt for å nå målene.

Virksomheten har en visjon om å være landets ledende miljøbedrift. Miljøpolitikken beskriver en bedrift som har som mål å drifte etter det gjeldende avfallshierarkiet fastsatt nasjonalt, ha faglig oppdaterte ansatte og kunne tilby kostnadseffektive løsninger til lavest mulig miljøkostnad. Denne miljøpolitikken er ikke brutt ned og omformet til konkrete mål for virksomheten i konsernet. Det er fra konsernnivå gitt få føringer på hvilke områder det skal lages mål.

Renholdsverket AS har fastsatt noen mål for ytre miljø i 2011, men disse er lite målbare. Renholdsverket AS påpekte selv at det er en målsetting for 2012 å sette konkrete og målbare mål.

For Retura TRV AS var det ikke fastsatt mål relatert til ytre miljø for 2011.

Anmerkning 2: Behandling av farlig avfall kan gjøres bedre

Kommentarer:

Farlig avfall skal håndteres forsvarlig. Alle som oppbevarer, transporterer eller håndterer farlig avfall, skal treffe nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr.

Farlig avfall skal ikke blandes sammen med annet avfall. Ulike typer farlig avfall skal heller ikke sammenblandes dersom dette kan medføre fare for forurensning, eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet

Lagring og journalføring

Bedriftene oppbevarer farlig avfall på et inngjerdet område, men det er ikke avlåst slik at det er utilgjengelig for uvedkommende (dette gjelder bare batterier og golvbelegg for Renholdsverket). Virksomheten må vurdere om dette er forsvarlig lagring.

Det føres ikke journal for mottatt farlig avfall. Den som driver mottaksordning for farlig avfall skal føre journal som omfatter alle nødvendige opplysninger om farlig avfall. Journalen skal inneholde opplysninger om mengde farlig avfall, typer farlig avfall, deklarasjonsnummer, avfallens opprinnelse mv. Hensikten med dette er bl.a. å ha oversikt over avfallstyper på lager hvis det oppstår situasjoner som brann eller andre forhold hvor slike opplysninger er viktige i en akutt situasjon.

Fylkesmannen er klar over at det er kort lagringstid for de fleste typer farlig avfall før det sendes videre, men noen typer lagres i lengre perioder

(bl.a. PCB-holdige isolerglassruter). Virksomhetene må her foreta en vurdering hvordan journalføring kan utføres på en hensiktsmessig måte.

Utsortering

Renholdsverket har i prinsippet to områder hvor man kan utsortere farlig avfall. Utsorteringen ved brennbar/ikke brennbar fraksjon kan i perioder foregå slik at det ikke er noen kontroll av om farlig avfall sorteres ut og kan i stedet bli lagt i brennbar/ ikke brennbar fraksjon.

Retura TRV kan også i perioder ha manglende bemanning i sorterings-hallen. Dette kan medføre at kunder ikke får den oppfølging som er nødvendig for riktig disponering av farlig avfall.

Anmerkning 3: Opplæring innen prøvetaking og håndtering av farlig avfall kan bli bedre

Kommentarer:

Både Retura TRV og Renholdsverket AS fikk avvik for manglende kompetanseplan ved kontrollen i 2009. Det ble særlig satt fokus på manglende kompetanse innen farlig avfall og da særlig de nyere avfallstypene som viser seg å inneholde slike konsentrasjoner av miljøgifter at det blir farlig avfall. I den enkelte bedrifts tilbakemelding til Fylkesmannen etter den kontrollen ble det vist til planer om omfattende skoling særlig innen farlig avfall.

Under revisjonen kommer det frem at det fra konsernledelsens side anses å være den enkelte leder for avdelinger/datterselskap sitt ansvar å vurdere behovet for hvilken kompetanse som er nødvendig, utover det opplæringsprogrammet som alle nyansatte skal gjennomføre.

Vi registrerer at den skoling som Retura TRV AS (produksjon) meldte tilbake at de skulle gjennomføre (alle ansatte på farlig avfallskurs, samt opplæring i prøvetaking) ikke er gjennomført. Salgsavdelingen viser til at de jobber systematisk med opplæring og har bl.a. etablert et samarbeid med Børstad Transport AS om farlig avfall. Renholdsverket AS har hatt flere ansatte på ulike kurs, også farlig avfallskurs i 2011.

Fylkesmannen vurderer det fortsatt slik at det er behov for en vurdering av om kompetansen innen farlig avfall er god nok i alle ledd i konsernet. Vi mener opplæringen kan være bedre ved mottak på gjenvinningsstasjonen /Renholdsverket) og ved vekt/transport/sorteringsanlegg (Retura). I en virksomhet som håndterer 190 000 tonn avfall gjennom året kan det ikke være tvil om hvilke fraksjoner som kan inneholde miljøfarlige stoffer og hvordan disse skal håndteres. Alle som kommer i befatning med farlig avfall må være oppdatert på regelverket (bl.a. hva som ikke kan samlagres og karakterisering av type farlig avfall) og nye typer farlig avfall som faller inn under bestemmelsene. Det må til enhver tid finnes en oppdatert oversikt over hvilken kompetanse som finnes, og hva som eventuelt mangler.

Bedriftene har etablert en prøvetakingsstrategi og rutiner for prøvetaking. Utføring av selve prøvetakingen av avfallet er avgjørende for resultatet, og

feil som gjøres her kan gi større utslag på resultatet enn feilkilder under selve analyseringen av den uttatte prøven. Opplæring i prøvetaking er derfor nødvendig å få gjennomført.

Anmerkning 4: Håndtering av støvproblemer fra transport, mottak og lagring av bunnaske kan gjøres bedre

Kommentarer:

Det ble under kontrollen avdekket at det i perioder kan oppstå betydelige støvproblemer fra ulike aktiviteter på anlegget, bl.a. bunnaskeanlegget. Dette gjelder spesielt ved transport ut og inn med lastebiler.

Kravet i tillatelsen gjelder spesielt med hensyn på naboer, men ved støvulempet på gjenvinningsstasjonen kan dette også bli et problem for de som leverer avfall.

Fylkesmannen er kjent med at det jobbes med tiltak for å redusere problemet.

6. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte

Formøte ble avholdt 12. januar kl. 09.00 – 10.30 i Trondheim Renholdsverk sine lokaler i Tempeveien 25. Her informerte Fylkesmannen om gjennomføringen av kontrollen. Videre ga TRV en kort presentasjon av virksomheten og internkontrollarbeidet. Utkast til intervjuplan ble diskutert og supplert underveis.

Åpningsmøte

Åpningsmøtet ble avholdt 31. januar kl. 09.00 i Trondheim Renholdsverk sine lokaler i Tempeveien 25.

Intervjuer og verifikasjoner

I alt 13 personer ble intervjuet den 31. januar og 1. februar fordelt på 10 intervjuer. I tillegg ble det gjennomført et intervju med representant for Trondheim kommune 26. januar. Det vises også til kontrollrapport av 30.9.2011 vedrørende mottak og behandling av oljeholdige masser.

Sluttmøte

Sluttmøtet ble avholdt 2. februar kl. 15.30-16.30 på Tempe. Registrerte avvik ble presentert. Det ble noe diskusjon, men det ble ikke stilt krav om endringer av de formulerte avvikene og anmerkningene.

7. Konklusjon/oppsummering

Det uttrykkes et generelt mål om å gjøre ting riktig og i tråd med regelverket. Siden kontrollen i 2009 ser vi nå at det er større kontroll ved mottak av avfall i sorteringshallen til Retura TRV, og avfallet håndteres raskere gjennom systemet. Fra januar er det satt i gang et prosjekt for å se om det kan sorteres ut mer avfall til materialgjenvinning.

Gjenvinningsstasjonen var planlagt flyttet til området ved hageavfallsmottaket, men kvikkleireproblematikken har satt en stopper for dette. Det arbeides nå med planer for utvidelse og ombygging ved dagens lokalisering. En ny og moderne stasjon vil både ta bedre hånd om publikum, mulig forurensning fra mellomagring, samt legge til rette for større grad av utsortering av avfall til materialgjenvinning.

Virksomheten har et elektronisk internkontrollsystem (EQS). Etter revisjonen er Fylkesmannen av den oppfatning at de utarbeidede rutiner og dokumenter i dette systemet fortsatt kan bli bedre kjent i virksomheten. Vi ser også en utfordring i det å involvere ansatte i utarbeidelse av både mål for virksomheten og den enkelte rutine/prosedyre i større grad. Vi opplevde også at omfanget av involvering gjennom møter og informasjonsutveksling varierte i virksomheten, og at det også her er forbedringspunkter for å utvikle virksomheten ytterligere i ønsket retning.

8. Andre forhold

Håndtering av betong, tegl, grus og lignende rene masser

Både Retura TRV AS og Renholdsverket AS har jobbet aktivt for å redusere mengden avfall til deponi. Dette er svært positivt. Det er en tydelig holdning i bedriften at man skal finne godkjente nedstrømsløsninger for alt avfallet som kommer inn. Er det knyttet usikkerhet til løsningen nedstrøms har man for noen fraksjoner valgt å avslutte mottaket for avfallsfraksjonen.

Det har kommet fram under revisjonen at når det gjelder grusmasser, betong, tegl og lignende har det vært etablert en løsning med å levere disse massene til et anlegg som har tillatelse fra kommunen til mottak av rene jord og grusmasser. Dette fordi disse massene er rene, eller man antar de er rene.

Renholdsverket AS har valgt å avslutte denne leveringen og har nå et anbud ute på denne type masser og stiller som krav at det skal foreligge en tillatelse etter forurensningsloven for det anlegget de skal velge. Retura TRV AS leverer nå disse massene til en lokal entreprenør.

Fylkesmannen vil i den sammenhengen understreke nødvendigheten av kunnskap om disse massene. Er man usikker på om de er så rene som kunden sier bør de gå til et deponi for inert avfall.

Fylkesmannen har gjennom det siste året gjennomført en kartlegging av hvordan masser/avfall fra gatefeiing og sand fra ulike typer sandfang fra overvannssystemet blir håndtert. Konklusjonen så langt er at disse massene håndteres veldig forskjellig rundt om i kommunene. Men det som er veldig klart er at utenom Trondheim kommune er det ingen kommuner som gjennomfører noen form for prøvetaking. Altså – kunnskapen om hva de inneholder er fraværende. Det gjør det vanskelig for mottaksanleggene å motta disse massene. Vi ber dere derfor om å være bevisst denne problemstillingen.

Behov for endring av tillatelsene

Fylkesmannen har for 2012 satt på arbeidsplanen at gjeldende tillatelser for gjenvinningsstasjoner/gjenbrukstorg skal revideres. Gjennom kontroll av flere sorteringsanlegg i løpet av året skal vi også vurdere behovet for å revidere disse tillatelsene. Denne revisjonen har bekreftet et behov for revidering av slike tillatelser. Vi kan allerede signalisere noen endringer/presiseringer:

- Avfall skal i hovedsak lagres innendørs/under tak
- Avfall skal mellomlagres på tette/faste dekker med mulighet for oppsamling av sivevann
- Prøvetaking av sivevann
- Tydeligere presisering av krav knyttet til håndtering av farlig avfall
- Presisering av krav til kompetanse for håndtering av avfall

Beredskapsplan

Renholdsverket poengterte selv av gjeldende beredskapsplan ikke var dekkende for deres virksomhet og planlegger utarbeidelse av en egen beredskapsplan.

Forholdet til Trondheim kommune

Sorteringsanlegget til Retura TRV AS er lokalisert på Trondheim kommune sitt deponi. Retura TRV AS har driftet deponiet på vegne av Trondheim kommune. Retura TRV meddeler nå at det er fullstendig stopp når det gjelder deponering av avfall i deponiet. Fylkesmannen ser at det er behov for en tydeligere avtale med Trondheim kommune når det gjelder drift av området på Hegstadmoen. Det vises også til avvik 3 i den sammenheng.

9. Deltakere

I tabellen er det gitt en oversikt over deltakerne ved revisjonen.

Navn	Funksjon	Åpnings- møte	Intervju	Avslutnings- møte
Trondheim				
Renholdsverk AS				
Knut Bakkejord	Trondheim kommune	X	X	
Lars Skrøvseth	Administrerende direktør TRV	X	X	X
Grunde Birkeland Rian	HR og HMS-sjef TRV	X	X	X
Marit Cecilie Samset Elvebakk	HMS- og K rådgiver	X	X	X
Stig Grande	Produksjonssjef Retura TRV	X	X	X
Terje Gravseth	Oppsynsmann Retura TRV		X	
Morten Engan	Vektoperatør/sekretær Retura TRV	X	X	X
Roar Overskaug	Maskinkjører Retura TRV	X	X	X
Morten Haagenen	Sjåfør Retura TRV		X	
Per Inge Engan	Salgsdirektør Retura TRV		X	
Knut Erik Ballestad	Daglig leder Renholdsverket AS		X	
Hanne Storø	Forvaltningssjef Renholdsverket AS		X	X
Terje Christiansen	Driftsleder Renholdsverket AS	X	X	X
Bjørn Foss	Soneleder Renholdsverket AS	X	X	X
Fylkesmannen				
Gunhild Flaamo	Revisjonsleder	X	X	X
Tore Haugen	Revisor	X	X	X